

Evenimentul zilei – 14 septembrie 2011

Cine a fost Nicu Ceaușescu? Ispita comunismului dinastic (III)

de Vladimir Tismăneanu

De-a lungul anilor de școală, am vorbit cu Nicu despre multe lucruri, inclusiv despre relațiile cu URSS, despre epoca Dej, despre istoria PCR. Îl interesau chestiunile istorice, citea buletinele Agerpres și cărți traduse în limba română "numai pentru uz intern".

Știu precis că acasă la el se vorbea deschis despre chestiuni ce țineau de culisele funcționării partidului, se comenta copios despre unii și alții, despre unele și altele (în special despre Alexandru Drăghici și soția sa Marta, născută Cziko). În septembrie 1965, chiar de ziua sa, mi-a spus că urma să plece o delegație condusă de Nicolae Ceaușescu în URSS, că "se cam sărise calul" în conflictul cu sovieticii. Nu s-a produs niciun fel de ameliorare a relațiilor, dar au încetat ședințele închise de partid (prelucrările) din perioada Dej în care "activul" era informat despre polemicele din mișcarea comunistă și despre abuzurile sovieticilor.

Prietenii săi cei mai buni au fost Zaza (Radu) Ioanid, ulterior operator la televiziune, văr cu criticul de artă Andrei Doicescu și, o scurtă perioadă, prin clasa a XI-a, Florin Cleper, fiul unui cunoscut medic fiziolog. Florin a emigrat în Israel după anul I la Arhitectură, a murit într-o campanie din Liban. În 1969, eram în clasă a XI-a, Florin a fost ținta unui ciudat caz de prigoană legat de un extemporal la limba română. Tema era opera poetică a lui Șt. O. Iosif, Florin scrisese ironic, în spiritul "Istoriei literaturii" de George Călinescu, deci îl prezentase drept poet minor. Profesoara de română, L.F., ea însăși soție de activist la CC, sesizase conducerea școlii, obiectul incriminat a fost trimis către "organele superioare". Am fost convocați urgent în sala de festivități, directorul adjunct, profesorul de chimie Popa, ne-a citit un material venit din partea CC al UTC, semnat de primul secretar și ministrul tineretului, Ion Iliescu. Ni se spunea că este necesar să luptăm pentru cultivarea marilor valori naționale, că nu se poate îngădui denigrarea lor. Directorul școlii, profesorul Bărbulescu (originar din Scornicești), era plecat în Bulgaria, era vorba de o înscenare ordinară. Tăceam cu toții împietriți. Atunci s-a ridicat Nicu, a plecat trântind ușa, nu înainte de a spune că el nu poate să participe la aceasta porcărie. Ședința a fost suspendată, elevul Cleper a fost lăsat în pace, profesorul Popa n-a mai scos o vorba, materialul "tovarășului Iliescu" a dispărut, sunt sigur, fără urmă...

Zaza s-a stins și el din viață acum câțiva ani. La un moment, cred că prin clasa a VIII-a, s-a mutat la Liceul "32" de pe Bulevardul "1 Mai". Directoare era profesoara Anuța Bughici, soția ilegalistului Simion Bughici, fost ambasador la Moscova, succesorul Anei Pauker ca ministru de externe al RPR, numit de Ceaușescu, pentru scurt timp, ministru al industriei alimentare. Zaza locuia în casa familiei arhitectului Octav Doicescu, la colțul dintre strada Herăstrău și actualul Bulevard "Mircea Eliade" (pe-atunci "Mihail Kalinin" după numele președintelui-marionetă al URSS în timpul lui Stalin). Vizavi, pe strada Herăstrău, locuiau pe vremuri generalul Mihai Burcă,

soția sa Galia (fosta soră de caritate la spitalul Brigăzilor Internaționale, bună prietenă a mamei mele), fiul lor, arhitectul Constantin (Ticu) Burcă, născut, ca și sora mea Vichi, în 1941, în timpul războiului, în evacuare, în URSS, și fiicele lor Victoria și Tania. Tot pe Herăstrău locuia colonelul de Securitate Vasile Gheorghe. Fiica sa, Victoria, mi-a fost la un moment dat colegă de clasă la "24". Puțin mai încolo era vila familiei Gaston Marin. Lângă ei, vila familiei Osman: sora lui Dej, Victoria, era căsătorită cu un ilegalist pe numele său Hristache Osman, directorul ITB. Tiran generos cu favoriții săi, Dej a aranjat pentru familiile Gaston și Osman să se mute în vile noi: primii pe strada Tolstoi, la colțul cu Primăverii, ceilalți pe Bulevardul Aviatorilor, vecini cu familia Borilă care se mutase în ceea ce este acum sediul PNL. Jackie Gaston a studiat biologia, s-a căsătorit cu Radu Osman (i se spunea Zambi), au emigrat apoi în Israel. A ajuns să emigreze chiar și Gheorghe Gaston Marin, cel care a dirijat giganticul aparat al planificării în perioada Dej. Fiul cel mare al lui Gaston, Minu, născut în Franța, a fost căsătorit cu Irina Cajal. A murit acum câțiva ani, era fizician, cercetător la MIT. Apucase să scrie o prefață a unui straniu volum de memorii ale lui Gaston, o pledoarie stângace și plină de omisiuni pentru presupusa înțelepciune a politicii de industrializare forțată din epoca Dej.

<http://www.evz.ro/detalii/stiri/senatul-evz-cine-a-fost-nicu-ceausescu-ispita-comunismului-dinastic-iii-945453.html>